RETROSPECTIVE ASUPRA PARTENERIATULUI ESTIC
RETROSPECTIVE ON THE EASTERN PARTNERSHIP

Natalia PERCINSCHI, Dr., INCE
Gheorghe RÎCIU,
Master în Ştiinţe politice,
Academia de Administrare Publică
gheorghe_riciu@yahoo.com

***Rezumat**: Odată cu mărirea numărului de state membre, Uniunea Europeană a lansat un şir de iniţiative de asistenţă şi suport pentru statele în curs de dezvoltare din regiune. Una din cele recente initiative este Parteneriatul Estic, lansat la Praga, Cehia în 2009, care vizează dialogul strategic al uniunii cu 6 state: Republica Moldova, Georgia, Ucraina, Armenia, Azerbaidjan şi Belarus. Acest articol prezintă o analiză scurtă o evoluţiei programului menţionat şi enumeră rezultatele atinse de fiecare stat partener în procesul de democratizare şi implementare a reformelor interne.*

[32]A se vedea: J. Schmidt-Szalewski, *La force obligatoire à l'épreuve des avant-contrats,* în „Revue trimestrielle de droit civil" nr. 1/2000, p. 44.

[33] A se vedea: D. Chirică, *Condiţiile de validitate şi efectele promisiunii sinalagmatice de vînzare cumpărare,* în „Studia Universitatis Babeş-Bolyai", Iurisprudentia, nr. 2/2001, p. 51; P. - H. Antonmattei, J. Raynard, *Droit civil. Contrats spéciaux*, Litec, Paris, 1997, nº. 61, p. 61-62; J. Schmidt-Szalewski, *op. cit.,* p. 44.

Cuvinte cheie: *Parteneriat Estic, Uniunea Europeană, Republica Moldova, Ucraina, Georgia, Belarus, Armenia, Azerbaidjan.*

Abstract*: Along with enlarging the number of member states, the European Union launched several initiatives to support and assist developingcountries in their way to democratization. One of the most recentinitiatives is Eastern Partnership which was released in 2009 inPrague, Czech Republic, targeting the strategic dialogue of union with6 countries: Moldova, Georgia, Ukraine, Armenia, Azerbaijan andBelarus. This research analyzes the evolution of the program and liststhe results achieved by each of the partner countries.*
Key words: *Eastern Partnership, European Union, Moldova, Ukraine, Georgia, Armenia, Azerbaijan.*

Introducere:

Parteneriatul Estic (PaE) este iniţiativa Uniunii Europene de dezvoltare şi aprofundare a relaţiilor cu statele din fosta Uniune Sovietică, şi anume: Belarus, Ucraina, Republica Moldova, Georgia, Armenia şi Azerbaidjan. Ideea lansării programului a venit din partea Poloniei şi Suediei care, bazându-se pe propria experienţă de reformare internă a economiei şi politicii naţionale, au definit prevederile parteneriatul, punctând scopurile şi obiectivele acestui program, prezentate ulterior în faţa Consiliului Afacerilor Externe a Uniunii Europene de către dl Radoslaw SIKORSKI, Ministru al Afacerilor Externe a Poloniei şi dl Carl BILDT, Ministru al Afacerilor Externe al Suediei la 26 mai 2008 în Bruxelles, Belgia. Iniţiativa prezentată s-a bucurat de o dezvoltare dinamică, fiind intens discutatăşi analizată ulterior de către comisiile de resort.În luna iunie a aceluiaşi an, Consiliul European a acceptat unanim propunerea Polono-Suedeză, delegând Comisia Europeanăsă conceptualizeze detaliile noului program. În decembrie 2008, Comisia Europeană a prezentat conceptul final al EaP, votat ulterior unanim de către Consiliul European în luna martie 2009 [25]. La summitul de la Praga, Cehia din 7 mai 2009 [19] este lansat oficial programul Uniunii Europene destinat statelor post-sovietice, numit Parteneriatul Estic.

Cu prilejul lansării PaE, Jose Manuel BARROSO, preşedintele Comisiei la acel moment, a declarat că„obiectivele de asociere politicăşi integrare economică a statelor din parteneriatul estic nu pot fi realizate decât dacă ambele părţi dau dovadă de o voinţăşi un angajament politic ferm. Trebuie să investim şi mai mult în stabilitatea şi prosperitatea reciprocă. Aceste eforturi vor fi compensate rapid prin beneficii politice şi economice importante şi vor duce la o mai mare stabilitate şi securitate atât pentru Uniunea Europeană, cât şi pentru partenerii noştri răsăriteni". În acelaşi context, Benita FERRERO-WALDNER, în calitate de comisar pentru relaţii externe şi politica europeană de vecinătate, a menţionat că"politica Uniunii Europene faţă de aceste ţări ar trebui să fie fermă, proactivăşi neambiguă. Este momentul potrivit să deschidem un nou capitol în relaţiile cu vecinii noştri".

Primaşedinţă a reprezentanţilor Uniunii Europene, a statelor membre UE şi a celor şase state incluse în Parteneriatul Estic a avut loc peste o lună de la summit-ul de la Praga, iar prima şedinţă a ministrilor afacerilor externe s-a desfăşurat în decembrie 2009. Aceste şedinţe reprezintă iniţierea implementării practice a noului concept al politicii de vecinătate a Uniunii Europene în relaţiile cu cele şase state post sovietice [11].

Rezultate şi discuţii:

Per general, obiectivele Parteneriatul Estic au fost formulate în conformitate cu prevederile Politicii Europene de Vecinătate (PEV), dezvoltatăîn anul 2004. Totuşi, autoriiau insistat pe formularea unei iniţiative mai ambiţioase şi clar definită. PEV este adresată celor 16 vecini din sudul şi estul Uniunii Europene, având ca scop consolidarea securităţii şi stabilităţii în regiune, precum şi consolidarea relaţiilor Uniunii Europene cu statele din regiune [70]. Însă, luând în consideraţie extinderea numărului de state membre, precum şi faptul că UE ajunsese să aibă hotar comun cu 3 din statele membre a PaE, s-a simţit necesitatea de a elabora un program separat pentru aceste state. Prin urmare, Parteneriatul Estic reprezintă o formă calificativ superioară a Politicii Europene de Vecinătate.

Statele incluse în Parteneriatul Estic pot fi caracterizate prin anumite puncte comune, şi anume:

- Ele sunt incluse în programul politicii de vecinătate atât a Federaţiei Ruse cât şi a Uniunii Europene, prezintând interes inclusiv din aspecte de securitate;

- Cinci din cele şase state (cu excepţia Belarusului) au conflicte teritoriale, Armenia şi Azerbaidjan se confruntă pentru regiunea Nagorno – Karabakh, Georgia – Abkhazia şi Osetia de Sud, Republica Moldova – conflictul din regiunea Trasnistreană iar Ucraina, începând cu anul 2014, Crimea şi Donbass;
- Toate statele sunt în proces de reformare, de promovare a democraţiei şi statului de drept, luptă cu corupţia şi eliminarea sistemul oligarhic de la conducere;
- Politica externăşi internă a statelor – partenere, incluse în Parteneriatul Esticeste puternic influenţată de către poziţia Federaţiei Ruse, inclusiv şi datorită faptului că toate au făcut parte din Uniunea Sovietică [17].

În acelaşi timp, obiectivele Parteneriatului Estic sunt definite după cum urmează:

- Intensificarea relaţiilor politice şi economice cu ţările partenere;
- Promovarea securităţii, stabilităţii şi a bunei guvernări în regiune;
- Facilitarea parteneriatului între organizaţiile societăţii civile cu guvernele partenere;
- Încurajarea contactelor între oameni prin liberalizarea regimului de vize pe termen lung, pe bază individualăşi în condiţiile stabilite;
- Consolidarea securităţii energetice;
- Promovarea reformelor în sectoarele vulnerabile în statele partenere.

În realizarea acestor obiective, au fost definite câteva valori comune, şi anume:

- Promovarea democraţiei şi a statului de drept;
- Respectarea drepturilor şi libertăţilor fundamentale ale omului;
- Promovarea şi susţinerea dezvoltării economiei de piaţă [24].

Obiectivele Parteneriatului Estic sunt realizate prin intermediul a două dimensiuni: bilaterală, care prevede semnarea cu statele partenere a acordurilor bilaterale de asociere, care reprezintă o formă mai avansată a acordurile deja existente, şi multilaterală, care include colaborarea comunăîn cadrul platformelor de cooperare şi implementarea iniţiativelor directorii, după cum urmează:

1. **Bilateral**, orietant către aprofundarea cooperării dintre Uniunea Europeanăşi statele partenere: consolidarea noilor relaţii contractuale; aprofundarea integrării economice a statelor PaE în economia Uniunii Europene; facilitarea călătoriilor pe teritoriul UE; cooperarea în domeniul energetic şi a transporturilor; dezvoltarea economicăşi socială, precum şi acordarea suportului financiar pentru îndeplinirea reformelor interne.

Pentru realizarea acestor prerogative, în perioada 2010 – 2013, din partea Uniunii Europe au fost alocate diferite sume de bani:

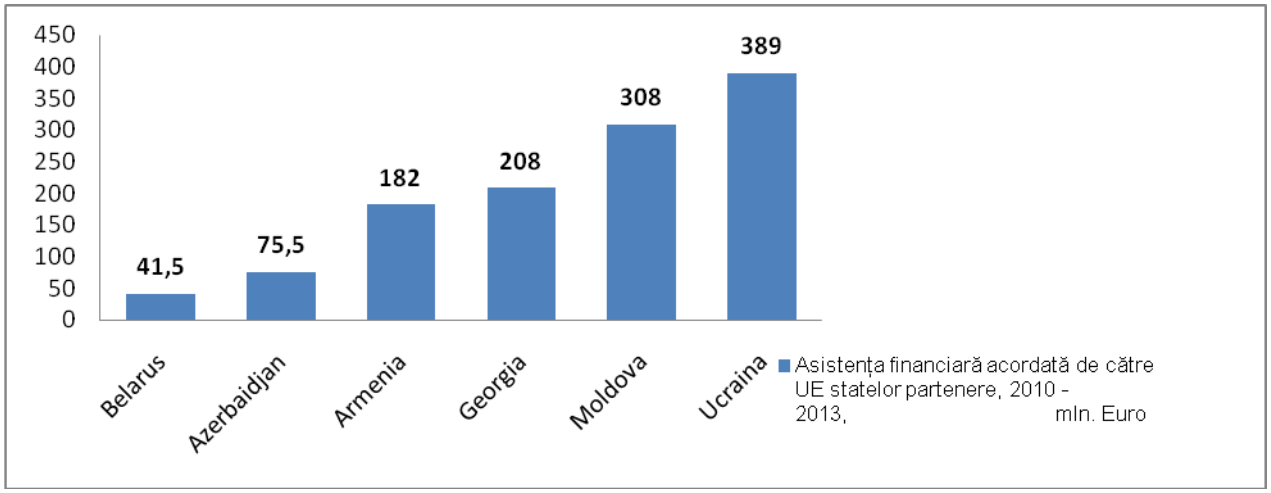

Diagrama 1. Asistenţa financiară acordată de către UE statelor partenere, 2010 - 2013, mln. Euro

Sursă: Realizată de autor în baza datelor oferite de Comisia Europeană.

2. **Multilateral**, aducerea statelor partenere împreunăîn cadrul reţelei de cooperare şi schimb de experienţă, dezvoltând colaborareaîn cadrul a patru platforme: democraţie, bună guvernare şi

stabilitate; integrare economicăşi armonizarea cu politicile Uniunii Europene; securitatea energetică; contacte interumane.

Prerogativele de dezvoltare a relațiilor dintre Uniunea Europeană cu statele partenere, stabilite la summit-ul de la Praga au fost discutate ulterior la summit-ul de la Varşovia, Polonia din septembrie 2011 și summit-ul de la Vilnius, Lituania din noiembrie 2013 [12], unde au fost prezentate rezultatele atinse și definite prioritățile de dezvoltare ulterioară a programului.

Unul din punctele de bază ale Parteneriatului Estic se bazează pe asigurarea liberei circulații a cetățenilor, pentru realizarea căruia a fost lansat procesul de liberalizare a regimului de vize dintre Uniunea Europeanăși statele partenere. Dialogul de liberalizare a regimului de vize a fost lansat de către Uniunea Europeană cu trei din cele șase state: Ucraina, Republica Moldova și Georgia. În pofida faptului că discuțiile au fost lansate concomitent cu toate statele, nivelul și intensitatea negocierilor diferă gradual de la stat la stat. Negocierile sunt purtate pe patru blocuri de bază, și anume: securitatea documentelor, inclusiv a celor biometrice; imigrația ilegală, inclusiv readmisia; ordinea și securitatea publică, precum și relațiile externe și respectarea drepturilor fundamentale ale omului [14]. Conform datelor prezentate de Uniunea Europeană, Republica Moldova este lider la toate criteriile, fapt pentru care a primit regim liberalizat de vize în 2014.

Statele Parteneriatului Estic sunt primele state care au beneficiat de Parteneriatul de Mobilitate cu Uniunea Europeană care reprezintă unul din cele mai complexe cadre a relațiilor bilaterale dintre UE și statele partenere, bazat pe obligațiuni asumate mutual și inițiative comune. Inițierea și semnarea acordurilor de facilitare a circulației cetățenilor statelor incluse în PaE a avut loc înainte de lansarea nemijlocită a programului. Analizând relațiile fiecărui stat inclus în cadrul Parteneriatului Estic cu Uniunea Europeană pe acest segment se poate de subliniat că:

- Acordurile privind Facilitarea și Readmiterea Regimului de Vize dintre Ucraina și Uniunea Europeană au fost semnateși au intrat în vigoare în 2007[23]. Ulterior, în 2013 a intrat în vigoare un nou amendament la acord privind facilitarea regimului de vize, care prevede o procedură simplificată pentru obținerea vizelor pentru călătorii de scurtă durată (până la 90 de zile) în statele membre UE de către cetățenii Ucraineni. Pânăîn prezent, Ucraina n-a reușit să obțină regim liberalizat de vize cu UE, deși încăîn 2005, autoritățile de la Kiev au adoptat o decizie prin care cetățenii Uniunii Europene pot intra pe teritoriul Ucrainei fără viză [4].
- În 2007, Moldova a abolit în mod unilateral regimul de vize pentru statele membre UE, în acelaşi an, autoritățile de la Bruxelles şi Chişinău au încheiat Acordurile privind Facilitarea şi Readmiterea Regimului de Vize, fapt care facilita obţinerea vizelor de către cetățenii Moldoveni [21]. În iulie 2013, a intrat în vigoare un nou amendament privind facilitarea regimului de vize iar la 28 aprilie 2014, Republica Moldova obține regim liberalizat de vize pentru călătorii de scurtă durată (până la 90 de zile) pentru cetățenii care dețin pașaport biometric [8].
- Uniunea Europeană a semnat Parteneriatul de Mobilitate cu Georgia în 2009, ulterior, în martie 2011 au intrat în vigoare Acordurile privind Facilitarea şi Readmiterea Regimului de Vize [1]. În prezent, autoritățile de la Tbilisi sunt preocupate de îndeplinirea reformelor pentru obținerea regimului liberalizat de vize pentru călătorii de scurtă durată (până la 90 de zile) în statele Uniunii Europene pentru cetățenii Georgieni, conform unor pronosticuri, aceasta s-ar puteaîntâmpla la începutul anului 2016. La 1 iunie 2006, Georgia a abolit în mod unilateral regimul de vize pentru cetățenii Europeni. Este necesar de menționat că, conform datelor statistice prezentate de Comisia Europeană, Georgia rămâne a fi statul cu cel mai mare procentaj a refuzurilor de eliberare a vizelor de intrare pe teritoriul UE, în 2013, circa 12 % din totalul de cereri au primit refuz [9].
- Uniunea Europeană a semnat Parteneriatul de Mobilitate cu Armenia în 2011, iar Acordul privind Facilitarea Regimului de Vize în decembrie 2012 și Acordul privind Readmiterea Regimului de Vize în aprilie 2013, ambele au intrat în vigoare în ianuarie 2014. În același timp, începând cu 10 ianuarie 2013, cetățenii Uniunii Europene sunt scutiți de necesitatea vizelor pentru călătorii de scurtă durată (până la 90 de zile) sau tranzitarea teritoriului Armeniei [2].

- Azerbaidjanul a semnat Acordurile privind Facilitarea şi Readmiterea Regimului de Vize cu Uniunea Europeanăîn 2013 şi au intrat în vigoare în septembrie 2014. În acelaşi timp, Parteneriatul de Mobilitate dintre UE şi Azerbaidjan a fost semnat în decembrie 2013. La moment, atât cetăţenii Uniunii Europene cât şi cei azeri au nevoie de vize pentru călătorii pe teritoriul părţilor partenere [3].
- În urma cooperării dintre Republica Belarusşi Uniunea Europeană n-au fost adoptate careva acte normative importante privind facilitarea regimului de vize dintre părţile partenere [22].

În procesul de implementare a prerogativelor Parteneriatului Estic, autorităţile Uniunii Europene conştientizează faptul că Armenia, Azerbaidjan, Belarus, Georgia, Republica Moldova şi Ucraina sunt la diferite faze de implementare a reformelor. Mai mult ca atât, fiecare dintre aceste state are diferite planuri şi deziderate cu privire la relaţiile cu statele membre UE: unele din ele îşi doresc doar sporirea relaţiilor bilaterale, altele însă, au ca scop obţinerea ulterioară a statutului de stat membru al Uniunii Europene. În acest context, PaE este structurat pe diferite nivele de dezvoltare a relaţiilor bilaterale dintre UE şi statele partenere, iar pentru a trece la un nou nivel, trebuie săîndeplineşti în proporţie de 100 % reformele prevăzute în nivelul la care te afli. Progresul făcut de fiecare dintre state este influenţat nemijlocit de dorinţa politică, dar şi de influenţele din exterior. Încă de la lansarea Parteneriatului Estic se cunoştea dorinţa Georgiei şi a Ucrainei de a-şi aprofunda relaţiile cu Uniunea Europeană. Republica Moldova oarecum balansa între estşi vest, însă odată cu schimbarea guvernării, a fost conturatăşi dorinţa societăţii de a-şi dezvolta parteneriatul strategic cu statele membre UE. Azerbaidjan şi Belarus au fost cele mai rezervate în relaţiile sale cu vestul, orientându-se mai mult spre bunele relaţii cu Federaţia Rusă. Cea mai mare şi radicală oscilare a politicii externe a avut-o Armenia, care iniţial s-a antrenat în procesul de realizare a reformelor şi ajustare a normelor interne la cele europene însă, în urma presiunilor din exterior, a cedat, reorientându-şi vectorii politicii externe către Federaţia Rusă.

Pe 3 septembrie 2013, după ce negocierile privind parafarea Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană, inclusiv Acordul de Liber Schimb Aprofundat şi Cuprinzător, au fost finalizate cu succes, preşedintele Armeniei, dl Serzh SARGSYAN a anunţat decizia de a renunţa la idea integrării Armeniei în Uniunea Europeană, alegând integrarea în nou creata Uniune Economică EuroAsiatică [5]. În acelaşi timp, deşi iniţial se planifica ca la Summit-ul de la Vilnius din 28 noiembrie 2013, Ucraina să semneze Acordul de Asociere cu Uniunea Europeană, iar Republica Moldova şi Georgia să-l ratifice, pe 26 noiembrie preşedintele ucrainean, dl Victor YANUKOVYCH declară că nu va semna acordul [20]. În declaraţia sa, YANUKOVYCH face referinţă la faptul că Ucraina a rămas restanţieră la anumite capitole, subliniind că aceasta nu înseamnă ruperea relaţiilor cu Bruxelles, ci amânarea trecerii la o nouă fază de colaborare.

Pe 27 iunie 2014, la Bruxelles a fost semnat Acordul de Asociere dintre Uniunea Europeanăşi Republica Moldova, Georgia şi Ucraina. Din partea Republicii Moldova, acordul a fost semnat de către dl Iurie LEANCĂ, care deţinea funcţia de prim-ministru, din partea Georgiei a semnat prim-ministrul Irakli GARIBAŞVILI, iar semnătura din partea Ucrainei a fost pusă de către nou alesul preşedinte, dl Petro POROŞENCO. În acelaşi timp, Uniunea Europeană a fost reprezentată de către dl Herman van ROMPUY, preşedintele Consiliului European, dl Jose Manuel BARROSO, preşedintele Comisiei Europene şi dna Catherine ASHTON, Înaltul Reprezentant pentru Politica Externăşi de Securitate al Uniunii Europene. Celelate trei state, membre ale parteneriatului estic, Armenia, Azerbaidjan şi Belarus n-au întreprins careva măsuri specifice pentru a semna acest acord.

Odată cu semnarea Acordului de Asociere, a fost semnat şi Acordul de Liber Schimb Aprofundat şi Cuprinzător. Acordul introduceun regim de comerţ preferenţial între Uniunea Europeanăşi fiecare stat semnatar în parte, numit convenţional Zona de Liber Schimb Aprofundat şi Cuprinzător (ZLSAC) [15]. Această colaborare estebazată pe condiţii mutual avantajoase, acordând fiecărei din aceste părţi acces liber pe piaţă partenerului. Acordul de Liber Schimb urmăreşte eliminarea taxelor vamale de import şi export în comerţul cu produse între aceste părţi, asigurând cadrul normativ necesar pentru modernizarea relaţiilor comerciale şi dezvoltarea economică. ZLSAC presupune liberalizarea graduală (până la 10 ani din momentul semnării) a comerţului cu bunuri şi servicii, libera circulaţie a forţei de muncă, reducerea barierelor tehnice şi netarifare, precum şi abolirea restricţiilor cantitative.Acordul de Liber Schimb Aprofundat şi Cuprinzător a fost semnat la

27 iunie 2014 de către Uniunea Europeană cu Republica Moldova, Georgia şi Ucraina. Pentru Republica Moldova şi Georgia prevederile acordului au început a fi aplicate profizoriu,începând cu 1 septembrie 2014, pentru Ucraina s-a decis păstrarea regimului de comerţ privilegiat până la 31 decembrie 2015 iar ulterior, începând cu ianuarie 2016 să fi aplicate pevederile ZLSAC [10].

Summit-ul Uniunii Europene cu statele Parteneriatului Estic este organizat odată la doi ani, reprezentând o platformă interactivăde discuţii, de-a lungul cărora sunt făcute totalurileşi definite noile prerogativele de dezvoltare a relaţiilor de cooperare pe viitor. În acest sens, pe 21 şi 22 mai 2015, la Riga, Letonia a fost organizat al patrulea summit a PaE, unde au fost prezentate rapoartele de progres de la summit-ul de la Vilnius, Lituania din noiembrie 2013 pânăîn prezent. La întrunire au participat înalţii reprezentanţi ai Uniunii Europene şi a statelor incluse în Parteneriatului Estic. Una dintre principalele teme a summit-ului, pe lângă evidentele discuţii referitoare la posibilităţile de extindere şi aprofundare a parteneriatului, a constituit-o conflictele teritoriale din regiunea statelor incluse în Parteneriatul Estic. Acest subiect a declanşat şi unşir de neânţelegeri şi nemulţumiri din partea reprezentanţilor Armeniei şi Belarusului, care au atenţionat că nu vor semna declaraţia finală a summit-ului dacăîn text va figura expresia ”anexarea ilegală a Crimeei de către Federaţia Rusă” [6], ulterior şi reprezentantul Azerbaidjanului a prezentat careva rezerve referitor la semnarea declaraţiei finale a summit-ului, nespecificând direct care ar fi motivele [7].

Declaraţia Comună a Summit-ului Parteneriatului Estic desfăşurat la Riga, Letonia pe 21 şi 22 mai 2015, reiterează importanţa strategică a PaE şi rolul primordialîn cadrul Politicii UE de vecinătate, bazându-se pe interesele reciproc avantajoase şi prerogativele comune de dezvoltare, inclusiv continuarea reformelor în sectorul public, promovarea valorilor democratice şi statului de drept, respectarea drepturilor şi libertăţilor omului, precum şi principiile dreptului internaţional. În acelaşi context se menţionează că părţile semnatare recunosc suveranitatea naţională a statelor participante, precum şi dreptul acestora de a-şi determina individual dezideratele de dezvoltare a politicii externe.

Cu referire la conflictele teritoriale, în declaraţie se evidenţiază necesitatea de respectare a suveranităţii şi integrităţii teritoriale a statelor, respectând principiile de bază a dreptului internaţionalşi acordurile semnate. Reprezentaţii Uniunii Europene îşi reiterează poziţia referitor la anexarea ilegală a Crimeei şi Sevastopului, conform Declaraţiei Comune a Summit-ului Uniunea Europeană– Ucraina din 27 aprilie 2015, iar statele Parteneriatului Estic îşi reafirmă poziţiile prezentate în Rezoluţia Organizaţiei Naţiunilor Unite 68/262 privind integritatea teritorialăa Ucrainei. În acelaşi context, este prezentată deschiderea părţilor pentru aprofundarea colaborării bilaterale şi devoltarea proiectelor comune [18].

Evoluţia relaţiilor Uniunii Europene cu statele incluse în Parteneriatul Estic este influenţată de unşir de factori politici, economici, culturali, dar şi de impactul presiunilor făcute de statele considerate mari puteri. Pe lângă relaţiile politice şi dialogul diplomatic, importanţa şi necesitatea dezvoltării relaţiilor dintre statele membre a Uniunii Europene şi Armenia, Azerbaidjan, Belarus, Georgia, Republica Moldova şi Ucraina este caracterizatăşi de evoluţia relaţiilor comerciale. Prin urmare, conform datelor oferite de biroul de statistică Eurostat, valoarea exporturile din statele UE către statele PaE a crescut de la 16.365 milioane Euro în 2004 până la 33.069 milioane Euro în 2014. În aceeaşi perioadă de timp, importurile au crescut de la 13.578 milioane Euro până la 32.445 milioane Euro. Analizând datele separat pentru fiecare stat din Parteneriatul Estic, este necesar de menţionat că Azerbaidjan este singurul stat care are balanţa comercialăîn favoarea sa, astfel încât valoarea exporturile statelor UE în Azerbaidjan a crescut de la 1.246 milioane Euro în 2004 până la 3.482 milioane Euro în 2014. În acelaşi timp, valoarea importurilor a crescut de la 1.292 milioane Euro până la 13.159 milioane Euro [13]. Acest fapt, deşi între Uniunea Europeanăşi Azerbaidjan nu este semnat un acord de liber schimb de produse, poate fi explicat prin faptul că, Azerbaidjan deţine importante resurse energetice, care sunt tot mai des importate de către statele UE ca alternativă pentru resursele energetice din Federaţia Rusă. În cazul celorlalte state, balanţa comercialăesteîn favoarea Uniunii Europene, înregistrându-se o creştere importantă a schimburilor de produse.

Despre succesul, importanţa dar şi ineficienţa Parteneriatului Estic s-au exprimat mai mulţi analişti ai contemporaniţăţii, însă o valoare aparte o are publicaţia Indicele Integrării Europene a statelor Parteneriatului Estic pentru 2014, care reprezintă o analiză comprehensivă a progresului făcut

de fiecare stat în parte în procesul de îndeplinire a reformelor şi ajustare a situaţiei interne la cerinţele Uniunii Europene. Analiza prezintă rezultatele monitorizării acţiunilor întreprinse în perioada ianuarie 2013 – iunie 2014 şi a fost realizată cu participarea a peste 50 de experţi din diferite state, inclusiv cele membre a PaE. Publicaţia analizează peste 800 de indicatori şi este divizatăîn trei dimensiuni, după cum urmează:

1. ***Interdependenţa***, care analizează aprofundarea relaţiilor politice, economice şi sociale dintre fiecare state în parte şi Uniunea Europeană;
2. ***Aproximaţia,*** care urmăreşte ajustarea legislaţiei şi activităţii instituţiilor statelor partenere la standardele Europene; respectarea recomandărilor şi cerinţelor înaintate de către Comisia Europeană;
3. ***Managementul,*** evaluează evoluţia structurilor de gestionare şi a politicilor statelor EaP.

În urma analizei tuturor indicatorilor şi sumării punctajului obţinut, per general, Republica Moldova s-a clasat pe prima poziţie, deşi a cedat Georgiei la anumite aspecte. Ucraina, din cauza conflictului intern şi instabilităţii politice aînregistrat rezultate mai slabe, ocupând poziţia a treia. În acelaşi timp, în urma stopării procesului de integrare în Uniunea Europeanăşi a reformelor, Armenia s-a distanţat foarte mult de statele lidere, continuând totuşi să rămână pe poziţia a patra. Azerbaidjan şi Belarus s-au clasat respectiv pe poziţia a cincea şi a şasea.

Analizând rezultatele obţinute pe fiecare dimensiune în parte, se poate de menţionat că deşi la *Interdependenţă*, Republica Moldova se plasează pe prima poziţie, ea nu a înregistrat careva progres faţă de perioada anterioară, înregistrând acelaşi punctaj, 0.70. Pe poziţia a doua se plasează Ucraina care a reuşit să acumuleze 0.66 puncte, Georgia s-a clasat pe poziţia a treia cu 0.59. Clasamentul este urmat de Armenia cu 0.51, Azerbaidjan cu 0.41 şi într-un final, Belarus cu un punctaj de 0.31.

La dimensiunea ce vizează *Aproximaţia*, Republica Moldova se clasează la egal cu Georgia, acumulând câte 0.69 puncte, urmate de către Ucraina şi Armenia care au câte 0.60 puncte. Clasamentul esteîncheiat de către Azerbaidjan şi Belarus care au acumulat respectiv, 0.44 puncte şi 0.34 puncte.

La dimensiunea *Management*, pe prima poziţie se situează Georgia – 0.74 puncte, urmată de Republica Moldova cu 0.71, Ucraina cu 0.50, Armenia cu 0.48, Azerbaidjan cu 0.3 şi Belarus cu 0.25. În acelaşi timp, trebuie de menţionat că Georgia şi Republica Moldova au înregistrat un proces destul de important, acumulând respectiv cu 0,16şi 0.12 puncte mai mult, Belarus reuşeşte să acumuleze o sutime-n plus la punctajul său final, în timp ce Ucraina, Armenia şi Azerbaidjan înregistrează regres [16].

Concluzii:

Analizând caracteristicile şi evoluţia Partneriatului Estic, precum şi rezultatele obţinute de statele partenere în procesul de implementare a reformelor scontate, se poate de concluzionat că:

- Uniunea Europeană a lansat Parteneriatul Estic cu scopul de a-şi dezvolta relaţiile de cooperare cu 6 state partenere, foste republicii a URSS: Armenia, Azerbaidjan, Belarus, Georgia, Republica Moldova şi Ucraina, mizând pe deschiderea acestora pentru democratizare şi implementarea reformelor interne, promovând drepturile şi libertăţile fundamentale ale omului şi principiile statului de drept.

- Politicile dezvoltate în cadrul Partneriatului Estic intersectează direct interesele Federaţiei Ruse în regiune, cauzând un şir de conflicte şi presiuni a statelor mari asupra conducerei celor şase state partenere. Influenţa fatorilor externi marchează deciziile luate de guvernele statelor partenere, în cazul Ucrainei acesta a cauzat amânarea semnarii Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană, determinând iniţierea revoltelor masive, iar în cazul Armeniei, s-a reuşit schimbarea vectorului politicii externe.

- Partneriatul Estic, în esenţa sa, presupunere dezvoltarea dialogului direct dintre Uniunea Europeanăcu fiecare stat partener în parte, în cadrul discuţiilor se analizează problemele stringente ce afectează societate şise elaborează un şir de propuneri privind amelioarea situaţiei. În acelaşi context, statele partenere sunt încurajate să conlucreze împreunăîn lupta cu deficienţele de sistemcomune.

- Nivelul de implicareîn programşi implementare a propunerilor elaborate în cadrulsummit-urilor şi şedinţelor comune a Parteneriatul Estic diferă de la stat la stat. Procesul este îngreunat inclusiv de problemele interne, precum: corupţia, instabilitatea politicăşi determinarea superficială a vectorilor

de dezvoltare. Chiar dacă Republica Moldova,Georgia şi Ucraina au fost declaraţi lideri în cadrul parteneriatului, nici o ţară n-a atins rezultate semnificative, care să ne permită catalogarea Parteneriatului Estic drept o iniţiativă de succes în democratizarea fostelor republici sovietice.

- Parteneriatul Estic reprezintăposibilitatea statelor partenere de a avansa în procesul de democratizare a societăţii şi reformare a sistemului de administrare publică, având ca partener un important actor internaţional – Uniunea Europeană.

Referinţe bibliografice:

1. Agreement between the European Union and Georgia on the facilitation of the issuance of visas.
2. Agreement between the European Union and the Republic of Armenia on the facilitation of the issuance of visas.
3. Agreement between the European Union and the Republic of Azerbaijan on the facilitation of the issuance of visas.
4. Agreement between European Community and Ukraine on the facilitation of the issuance of visas.
5. Armenia – European Union bilateral relations.http://www.mfa.am/en/country-by-country/eu/.
6. Armenia, Belarus reguse to sign EU – Eastern Partnership due to its stance on Crimea. http://www.sott.net/article/296715-Armenia-Belarus-refuse-to-sign-EU-Eastern-Partnership-due-to-its-stance-on-Crimea
7. Azerbaijan refuses to sign the final declaration of the summit of „Eastern Partnership”http://www.contact.az/docs/2015/Politics/052200116804en.htm#.VWApqPntmko
8. Benedyczak J., Mrozek K. EU – *EaP visa liberalization. Summary of recent developments. May –july 2014*.
9. Chkhikvadze V., Mrozek K. *It's Georgia's time.*
10. *Countries and Regions.* http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/
11. Eastern Partnership Summit. Facts and figures about the Eastern Partners of the European Union.
12. Eastern Partnership Visa Liberalisation Index.
13. EU forges closer ties with Ukraine, Georgia and Moldova.
14. European integration index 2014 for Eastern Partnership countries.http://www.eap-index.eu/sites/default/files/EaP%20Index%202014.pdf
15. European Neighborhood Policy Strategy Paper, COM (2004) 373.
16. Joint Declaration of the Eastern Partnership Summit (Riga, 21 – 22 May, 2015) http://www.consilium.europa.eu/en/meetings/international-summit/2015/05/21-22/
17. Joint Declaration of the Prague Eastern Partnership Summit. Prague, 7 May 2009. http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/er/107589.pdf
18. Krol M. *What now for EU – Ukraine relations.* http://www.ecipe.org/app/uploads/2014/12/ECIPE_bulletin1113Krol.pdf
    Litra L. *Moldova pe calea liberalizării regimului de vize cu UE: un invetar al realizărilor şi eşecurilor. Studiu în profunzime*. Chişinău: IDIS Viitorul, 2011. 30 p.
19. Mobility partnership, visa facilitation and readmission agreements.
20. Mrozek K. Ukraine towards visa-free regime.
21. Rinnert D. *The Eastern Partnership in Georgia.* http://www.swp-berlin.org/fileadmin/contents/products/arbeitspapiere/Rinnert_EUEasternPartnership Georgia.pdf.
22. The Eastern Partnership. http://www.enpi-info.eu/maineast.php?id_type=2&id=743

Recomandat spre publicare: 05.03.2015